

KVARTERSHUS FOR SENIORER

Udviklingsprojekt støttet af EGV Fonden og udarbejdet af Malene Abildgaard & Marianne Byskov Madsen – marts 2007

>For at forstå udfordringerne på ældre- og it-området er det nødvendigt at fokusere på den manglende indbyrdes forståelse livsformerne imellem samt det faktum, at de forskelligartede livsformer i høj grad udfordres af det homogeniserende ældrebillede i den generelle samfundstænkning. Det er.....i opgøret med alderstænkningen, at vi skal finde grundlaget for at gøre teknologi og ældre til en positiv cocktail.<

Citat fra bogen >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institutet for Fremtidforskning – 2002.

INDHOLDSFORTEGNELSE

4	FORORD
6	DET VIRTUELLE >netbasered< KVARTERSHUS
8	SENIORKARAKTERISTIKA
10	HVERDAGSROMANTIKEREN
11	DEN LOKALE HELT
12	VIDENSAKROBATEN
13	DEN RYGSÆKREJSENDE
15	KVARTERSHuset – ET FÆLLESHUS+
16	KVARTERSHuset – NOGET AT VÆRE FÆLLES I...
17	FORSKELLIGE PROFILER
18	PROFIL-SPEKTRUM
20	WWW.... EN SENIORPORTAL
21	NETADGANG TIL DET VIRTUELLE KVARTERSHUS
23	WWW.DET_VIRTUELLE_KVARTERSHUS.DK
24	SCENARIO 1
25	SCENARIO 2

FORORD

Det faktum at mange seniorer frygter at blive ensomme i deres alderdom har været motivationen for at arbejde med netop >KVARTERSHUS<-projektet.

Projektet, som det her ses, er en sammenfatning af tidligere projekters erfaringer, samt resultatet af en bearbejdning og videreudvikling af indsamlet materiale i forbindelse med research og registrering af eksisterende fælleshuse og kulturhuse. Resultatet er et konkluderende materiale, der viser vores bud på fremtidens samlingssted for seniorer – fremtidens >KVARTERSHUS<. Projektet er støttet af EGV Fonden.

Frygten for ensomheden, mener vi, vil kunne imødekommes ved at udvikle dét, vi kalder et kvartershus. Mange boligkomplekser og –områder har i dag et fælleshus, der fungerer som en forlængelse af den private bolig. Et kvartershus kunne være et udvidet fælleshus, som ikke kun boligernes beboere kan have glæde af, men som kan anvendes i mere bred forstand – af beboere fra hele kvarteret og fra nabokvarterer, måske af andre aldersklasser end seniorer, af forbipasserende osv. På den måde, er det vores intention, at der bringes liv dertil, hvor seniorerne opholder sig, hvorved isolation og ensomhed forhåbentlig kan minimeres og i bedste fald undgås. Også forskellige småerhverv – som er særlig relevante for seniorer i dagligdagen – kunne have til huse her og nyde gavn af de fælles faciliteter.

For nutidens og især fremtidens seniorer er dét, man med størst sikkerhed kan slå fast, at denne aldersgruppe er karakteriseret af at være meget forskellige. Denne forskellighed, mener vi, skal smitte af på kvartershusene, der derfor kan gives forskellige profiler. Et resultat af at profilere kvartershusene forskelligt er, at de tilbud, der gives i kvartershusene vil være spredt over større geografiske områder, end hvis alle kvartershuse var ens. Som følge af seniorernes forskellighed vil de blive tiltrukket af forskellige kvartershuse, hvilket vil fordre at kvartershusenes tilbud koordineres. Til dette formål er vores hovedtanke at skabe et overordnet omdrejningspunkt, dét vi kalder >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS<.

Malene Abildgaard & Marianne Byskov Madsen, begge arkitektstuderende, marts 2007

byskov madsen
+ abildgaard

EGV Fonden – Ensomme Gamles Værn – blev stiftet i 1910 med det formål at arbejde for en værdig alderdom. Fondens vision er at udnytte sine midler til at forske i og afhjælpe sociale problemer, ensomhed og nød hos gamle mennesker. Protektor for fonden har siden 2001 været Hans Kongelige Højhed Prins Henrik.

byskov madsen + abildgaard består af stud.arch. Marianne Byskov Madsen og stud.arch. Malene Abildgaard, begge studerende ved Arkitektskolen Aarhus. For yderligere info se www.bm-a.dk

>Fremtidens lokalcenter vil være forankret i fremtidens teknologi, og vil altid være on-line så der kan zappes ind og ud i hele verden<

Citat fra >Konkurrenceprogram – Idékonkurrence om fremtidens lokalcenter< – Aarhus Kommune 2006.

DET VIRTUELLE **>netbaserede<** KVARTERSHUS

>DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< er ikke et fysisk sted eller hus, men derimod en internetportal til oplysning og formidling om aktiviteter/arrangementer og et >værktøj< til at skabe forbindelse mellem seniorer.

Gennem >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< – som er en hjemmeside – gives via links adgang til en lang række andre hjemmesider, hvor bl.a. tilmelding til aktiviteter/arrangementer kan foretages. Vi forudsætter i den forbindelse, at det i fremtiden vil være almindeligt, at alt – det være sig foreninger, klubber, butikker, serviceydende steder osv. osv. – har sin egen hjemmeside samt at brugen af IT blandt seniorer er en selvfølge. Internetportalen, som >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< udgør, vil derfor være et uundværligt værktøj til at navigere rundt i >det virtuelle hav af tilbud<.

På internetportalen skal der for overskuelighedens skyld være mulighed for at søge på aktiviteter/arrangementer ud fra forskellige søgekriterier: tidspunkter, specifikke aktiviteter og geografiske steder. Internetportalen skal favne bredt, således at der kan søges på alt lige fra bingo i det lokale kvartershus til sejlads i havnen. At gå i sit lokale kvartershus for at drikke en kop kaffe og læse dagens avis >på traditionel vis< kræver naturligvis ikke et besøg på portalen – men måske kunne >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< bevirke, at man får lyst til at gøre mere og andet end >det traditionelle<, hvis blot man bliver præsenteret for tilbudene.

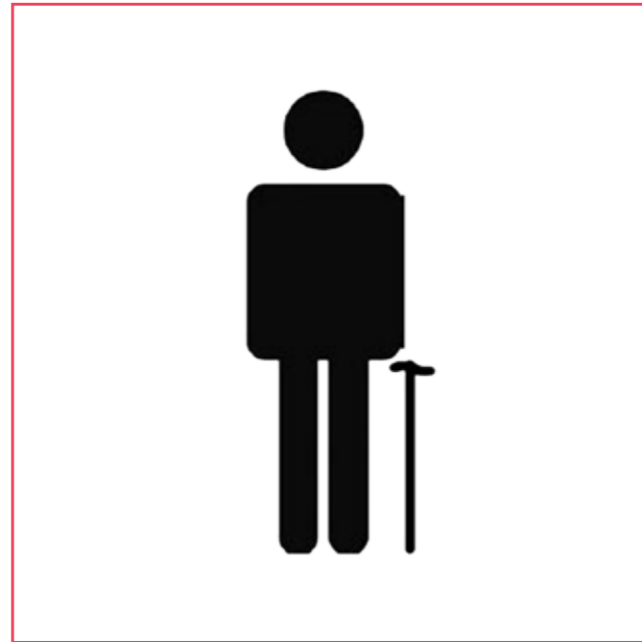
Det faktum, at der i fremtiden vil være flere seniorer og dét, at tendensen går i retning af, at der ikke kan gives et entydigt billede på, hvem en senior er, betyder at der i fremtiden er brug for et bredt spektrum af kvarterhus–profiler, således at en bred vifte af aktiviteter tilbydes. Vi forestiller os, at dette kan sikres ved at spektret af kvarterhus–profiler spænder over de to yderpunkter; >kvarterhus med ikke–stedsspecifik profil< og >kvarterhus med stedsspecifik profil<. De ikke–stedsspecifikke kvartershuse udgøres måske langt hen af vejen af de eksisterende lokalcentre, mens fremtidige kvartershuse kan tænkes som stedsspecifikke kvartershuse – f.eks. i tilknytning til en sejlklub på havnen, hvor sejlads vil være et stedsspecifikt tilbud.

>Langt de fleste ældre besider evnen og viljen til fortsat at realisere deres forståelser af et godt liv.

*It kan og bør blive **et nødvendigt og nyttigt redskab** hertil<*

Citat fra bogen >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institut for Fremtidsforskning – 2002.

Hvad karakteriserer den typiske senior nu? – og i fremtiden?

- Er over 55 år
- Har ikke hjemmeboende børn
- Er enten: stadig på arbejdsmarkedet, pensioneret og aktiv, pensioneret og mindre aktiv eller sengeliggende
- Har fået/får mulighed for at hellige sig egne interesser 'på fuld tid' og på alle tider af døgnet
- Må før eller siden overveje sin boligsituation i 'den tredje alder' – er meget bevidst om sit boligvalg
- Er ofte velhavende; boligejere kan sælge deres bolig med stort overskud
- Forbliver raske i 'den høje alder' og bliver dermed ældre

Hvad karakteriserer yderligere de seniorer, som KVARTERSHUS-projektet henvender sig til?

- Projektets målgruppe omfatter flere forskellige seniortyper, da kvartershusene kan ligge mange forskellige steder og have forskellige profiler. Vi har valgt at opdele målgruppen i fire seniortyper: hverdagsromantikeren, den lokale helt, vidensakrobaten og den rygsækrejsende.
- Fælles for de fire seniortyper gælder, at lyst – men ikke tvang – til fællesskab er til stede – dog fællesskab af forskellig karakter og i forskelligt omfang.
- Interessen for at benytte IT som en hjælp, et redskab, en begejstring eller et nødvendigt onde skal være til stede i et eller andet omfang.

seniorkarakteristika

Hverdagsromantikeren

fondrækker de trygge rammer/det kendte

typisk bosat i parcelhuse samlet i enklaver – som f.eks. seniorbofællesskaber med stærkt fokus på sikkerhed

enklaverne kan have hver deres identitet og skaber derved et landskab af forskellighed

tager del i aktiviteter i lokalområdet

vælger sted frem for aktivitet

bruger ca 80% af al sin tid i boligen

børn og børnebørn bor i lokalområdet og ses dagligt

vigtige ejendele: personlig helhedsalarm, legetøj til børneopasning samt husalarm med fjernstyrning,

DEN LOKALE HELT - med tid og overskud

tager del i aktiviteter i lokalområdet, men bevæger sig også af og til længere væk

vælger ikke nødvendigvis aktivitet efter placering/sted

bruger ca 80% af al sin tid i lokalområdet

bosat i parcelhus/andelsbolig beliggende i et transformeret kvarter som danner det fysiske fundament for et værdifællesskab

alle yder et bidrag - ressourcer tæller fremfor alder og køn. Bidragene registreres i det fælles ressourceregnskab

børn og børnebørn i nærheden - ses ofte

vigtige ejendele: ressourceregnskab, forsikring til ældreboliger i fællesskabet og vandrenser!

VIDENSAKROBATEN

centralt beliggende boliger med arkitektonisk identitet - f.eks. middelstore ejerlejligheder med terrasse

søger mod større byer med kulturelle tilbud og benytter sig af det store udvalg af aktiviteter, der findes sådanne steder

højteknologisk og fleksibel bolig - videreudvikling af minimalboligen, men boligerne hænger f.eks. ikke på ledige gavle - bygges på steder, hvor der er plads eller hvor det kan betale sig at rive det eksisterende byggeri ned

boligen er teknologisk yderst fleksibel med nye IKT'er (Informations- og Kommunikationsteknologier)

bruger ca 20% af al sin tid i boligen

børn og børnebørn bor ikke i nærheden, men ses dog jævnligt

er konstant >online<

vigtige ejendele: digitalt rabatkort til kultur, madboks til varer, softwareagent

Den rygsækrejsende

vælger aktivitet frem for sted

flytter sig fysisk, er verdensborger

typisk bosat i transformerede parcelhuse, der er opdelt i to til fem selvstændige enheder som ejer-, lejer- og andelsboliger

har ofte en timeshare-bolig i et andet land

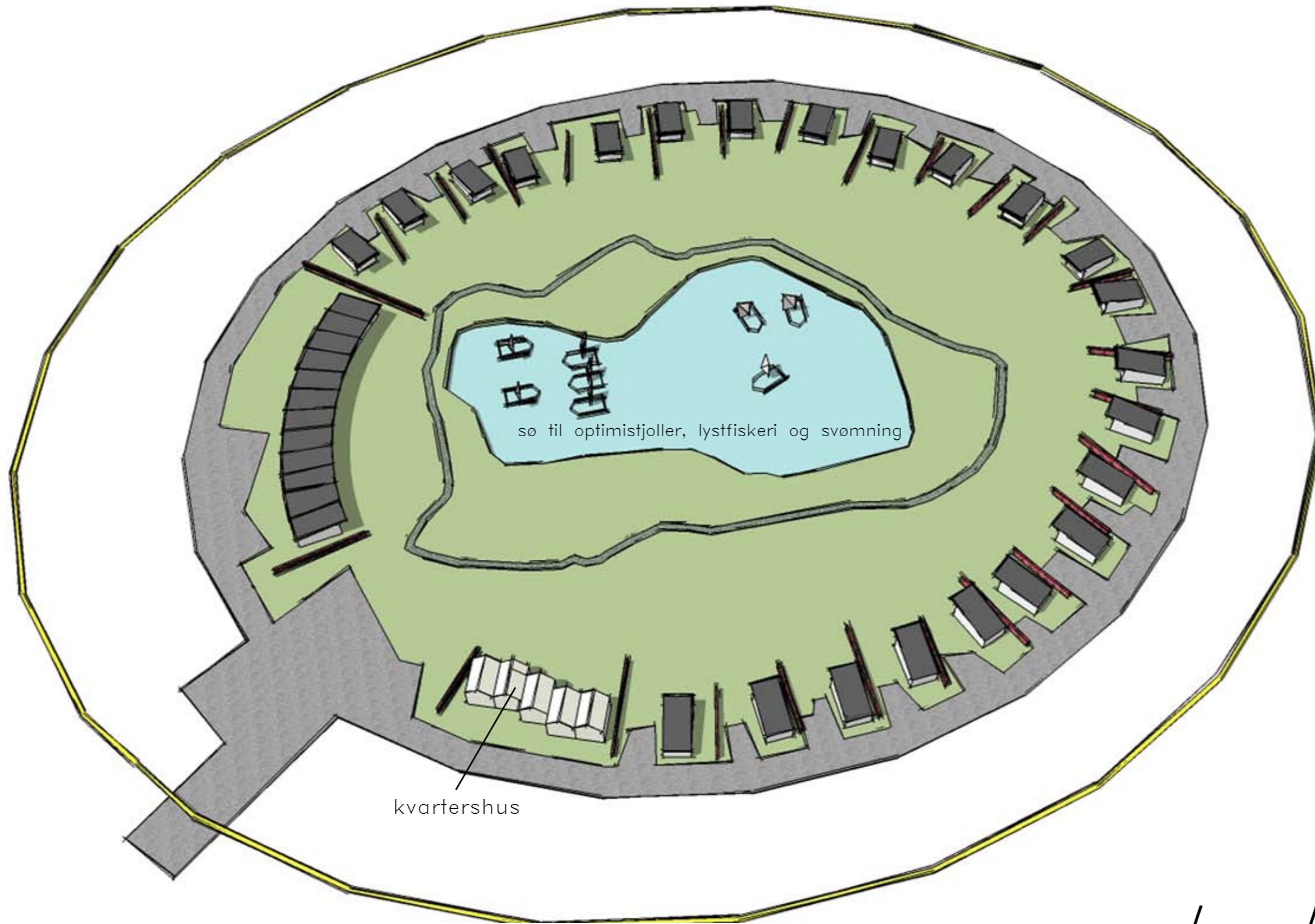
børn og børnebørn bor i nærheden - ses ofte i de perioder, senioren er hjemme

>zapper< mellem DK og omverdenen

bruger ca 20% af al sin tid i boligen

vigtige ejendele: mobil IKT, klippekort til seniorfitness og rejsetaske

Jeg holder af hverdagen...

*Parcelhuse samlet i
enklaver:*

*kameraovervågning og
privat vagtværn*

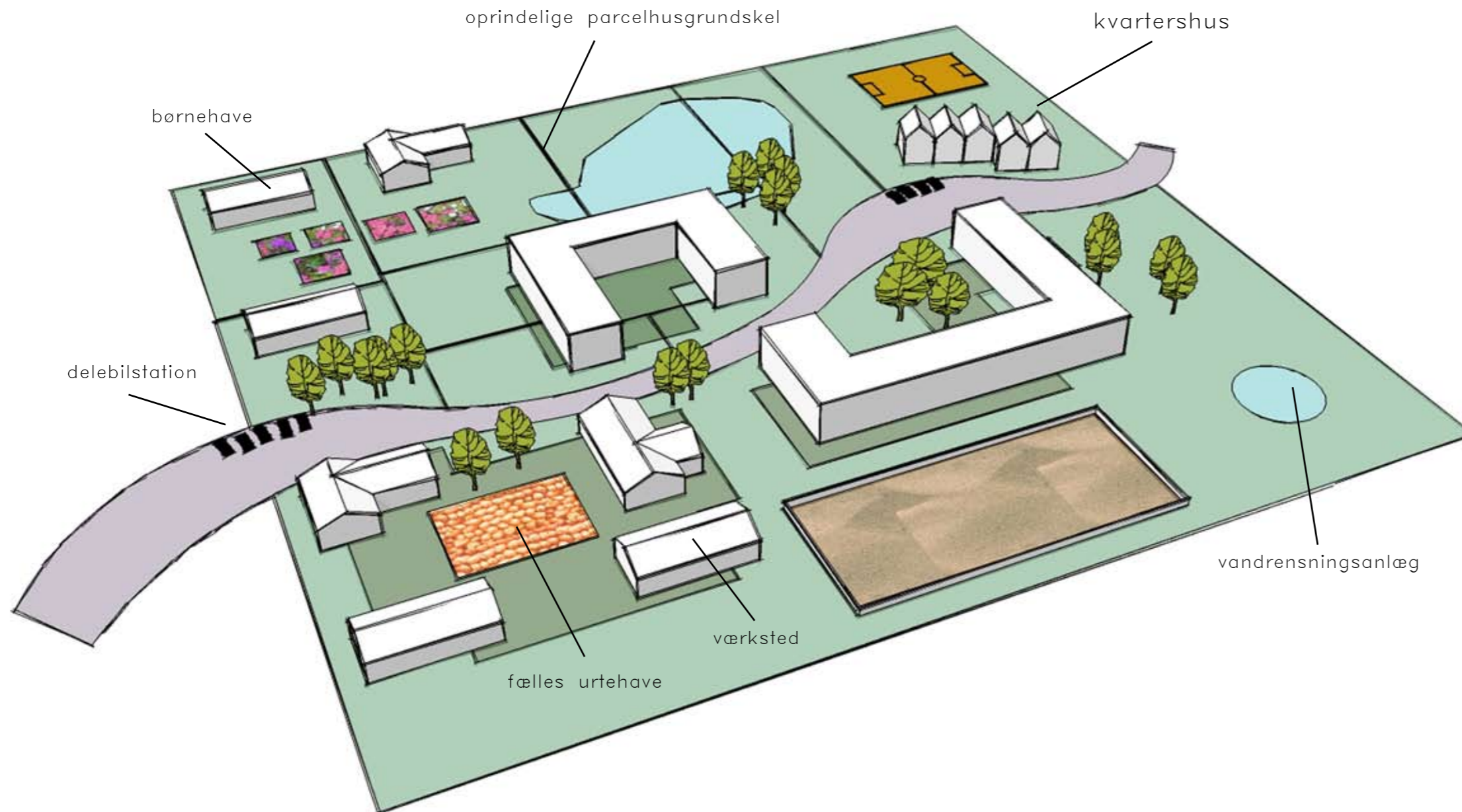
*ude og inde er klart
defineret*

*visuel kontakt på tværs
af enklaven skaber
tryghed*

både fælles og egen have

hverdagsromantikeren

Jeg vil og kan selv...

Transformeret
parcelhus- / andels-
boligkvarter:

danner det fysiske funda-
ment for et værdifællesskab

værdierne kan være alt fra
økologi over afprøvning af
nye familieformer til kunst

en slags landsby med temaet
>en sund sjæl i et sundt
legeme<

DEN LOKALE HELT - med tid og overskud

Livslang læring...

Terrassebyggeri
med lejligheder fra
50-100m²:

boliger i centrum

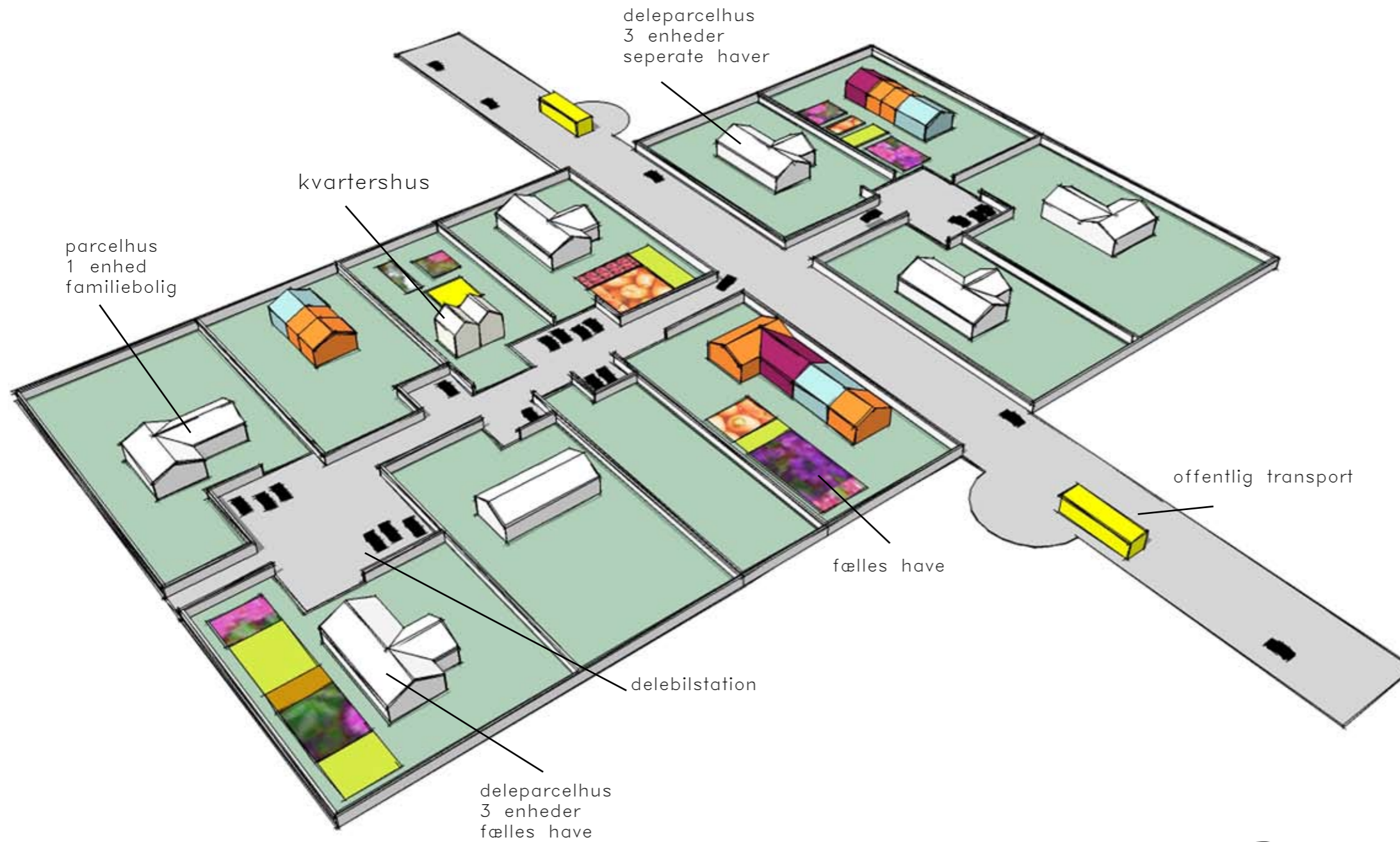
blandede ejerformer

højteknologiske og fleksible boliger

boligprisen er høj, men teknologien i boligen, beliggenheden og den arkitektoniske identitet i byggeriet er på absolut højeste niveau.

vidensakrobaten

At rejse er at leve...

Transformeret parcelhuskvarter:

eksisterende parcelhuse, som opdeles i 2-5 selvstændige enheder

billig lejebolig med egen have - dertil timesthare lejlighed i udlandet

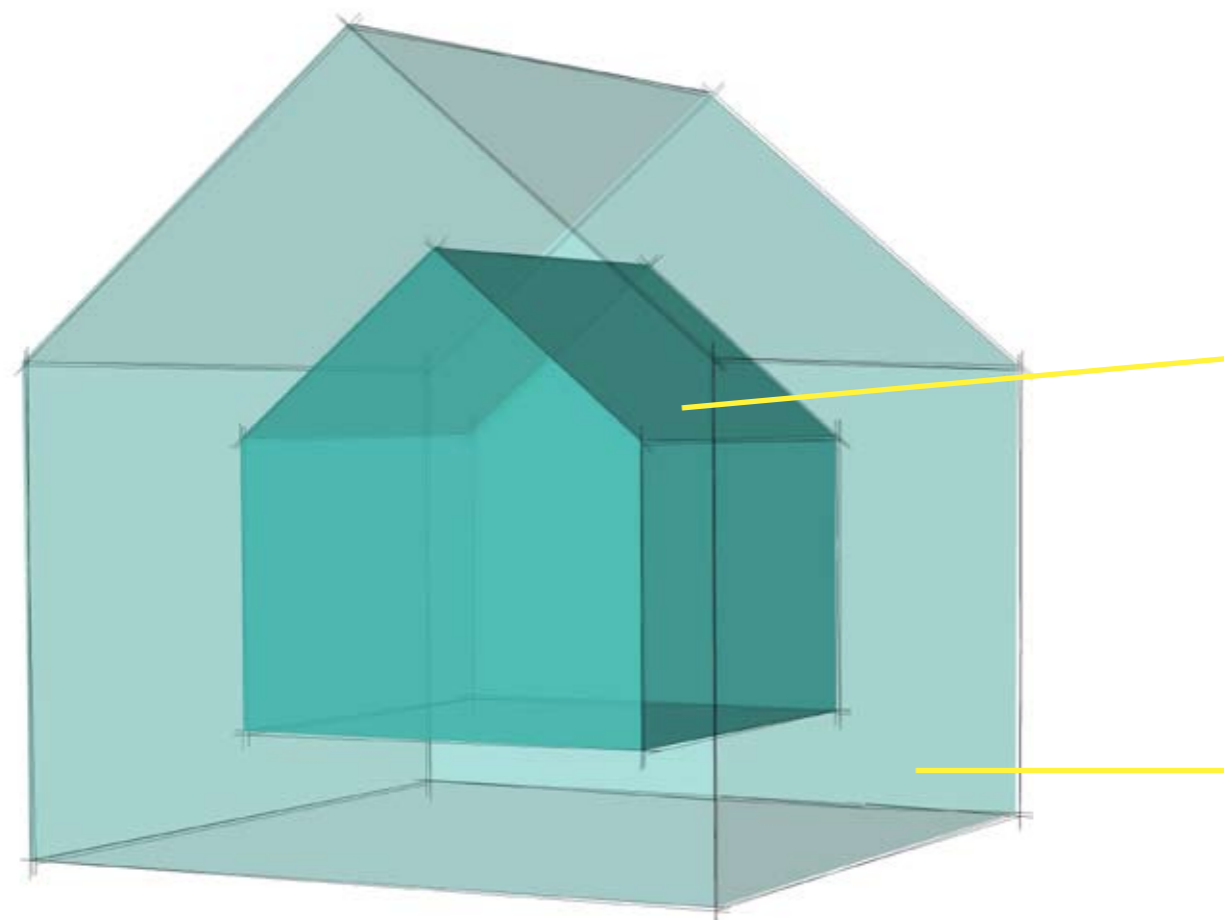
Den rygskrejsende

*>Det sociale liv.....forskellige former for >person to person-<
programmer. Programmer, hvor to personer og eventuelt også deres
computere interagerer direkte med hinanden via internettet, måske uden
at de indvoverede personer har et nærmere kendskab til hinanden<*

Citat fra bogen; >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institutet for Fremtidforskning – 2002.

KVARTERSHUSET

– et **fælleshus+** for hele kvarteret

FÆLLESHUSET

Indeholdende f.eks. hobbyværksteder, gæsteværelser, storkøkken og opholdsrum. Faciliteter der udelukkende er **forbeholdt selve seniorbebyggelsen**.

KVARTERSHUSET

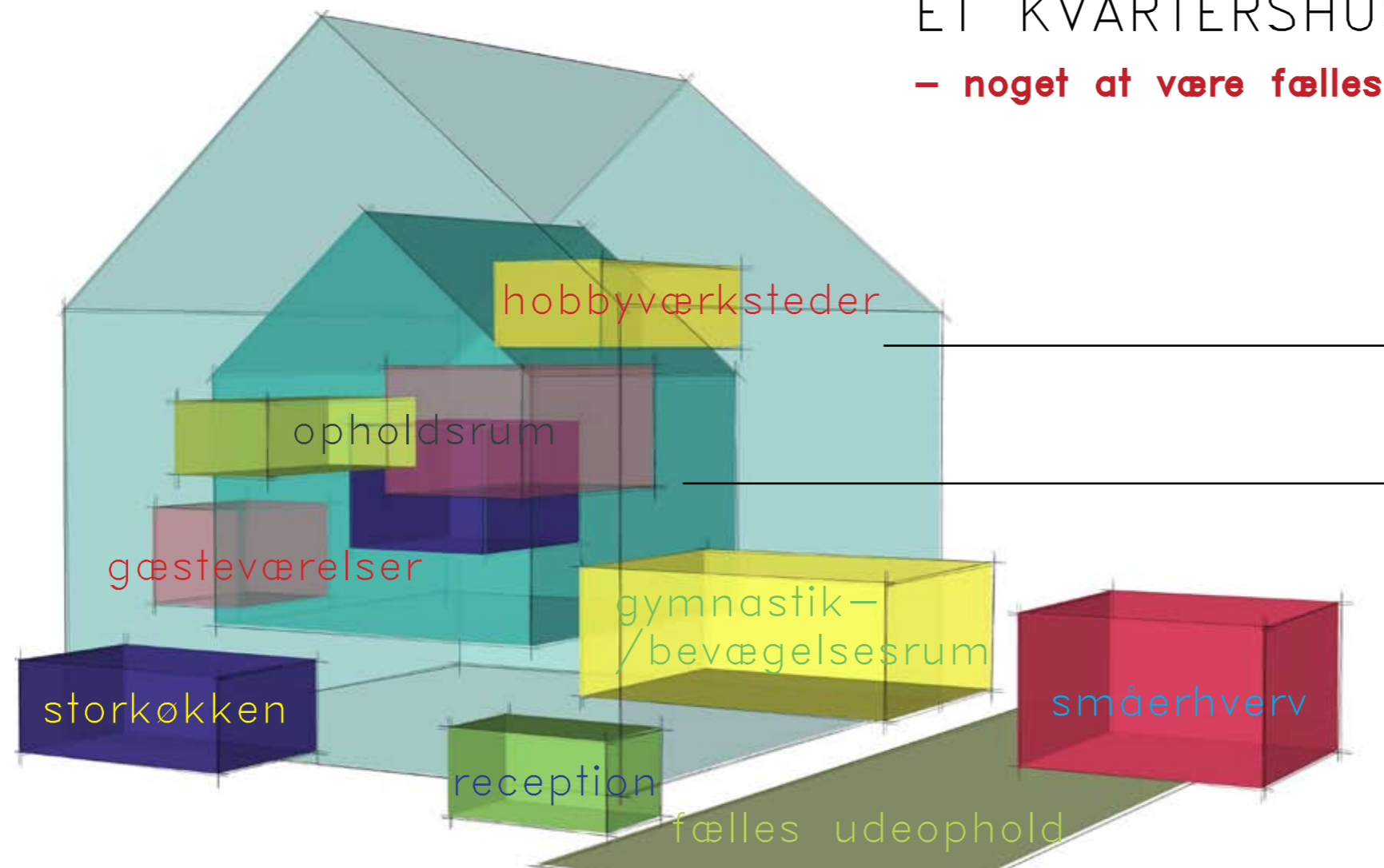
Ved at integrere relevante småerhverv bliver et kvartershus til hele kvarterets ejendom. I stedet for – som det er tilfældet med et fælleshus – kun at være forbeholdt seniorbebyggelsen, kan et kvartershus også **benyttes af de omkringliggende boligbebyggelser** – på den måde kan >seniorghettedanneler< forhåbentlig undgås.

ET KVARTERSHUS ER ET UDVIDET FÆLLESHUS – dvs. at det udover at indeholde de traditionelle fællesfaciliteter også indeholder f.eks. småerhverv og andre >hjælpefunktioner<

ET KVARTERSHUS

– noget at være fælles i – noget at være fælles om

Faciliteter der kun benyttes af beboerne i bebyggelsen. Således vil lokalerne aldrig være beslaglagt af andre beboere fra kvarteret, men altid stå til rådighed for bebyggelsens beboere.

Faciliteter der står til rådighed for hele kvarteret

>REJSER & KULTURER<

Her afholdes ofte rejseforedrag og rejseberetninger, der er foto-mørkekammer til nostalgikerne, digitalt fotoredigeringsværksted og madlavning fra forskellige lande.

>BØRNEBØRN & -VENNER<

Dette er især mødestedet for seniorer med følge af deres børnebørn eller andre børnevenner og aktiviteterne fastlægges i forhold hertil – f.eks. arrangeres >bytte-legetøj-dage<.

>HAVE- OG UDELIV<

Kvartershuset for de haveelskende seniorer, der ikke længere har kræfter til at passe egen have – men som fortsat ønsker at have glæde af de grønne fingre på interesseplan.

>OMSORG & TRYGHED<

Her lægges ekstra vægt på tryghed for brugerne – der fokuseres især på de ældste seniorer. Dette kvartershus har en høj personalebemanding og sin egen lille minibus.

KVARTERSHUSET skal kunne..

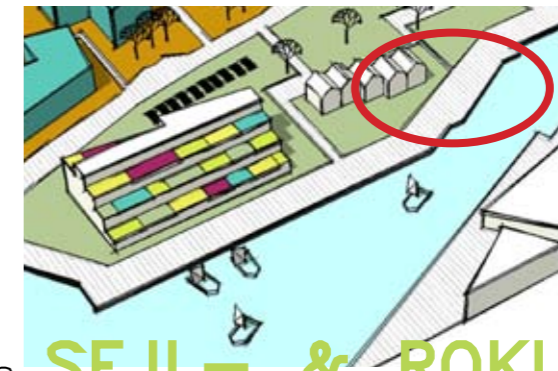
....afspejle den forskellighed, fremtidens seniortyper karakteriseres af – dette gøres eksempelvis ved at give lokalområdetets kvartershuse forskellige profiler.

....have blik for stærke såvel som for svage seniorer – skal kunne favne bredt.

forskellige profiler

KVARTERSHUS
med en
ikke-stedsspecifik
profil

KVARTERSHUS
med en
stedsspecifik
profil

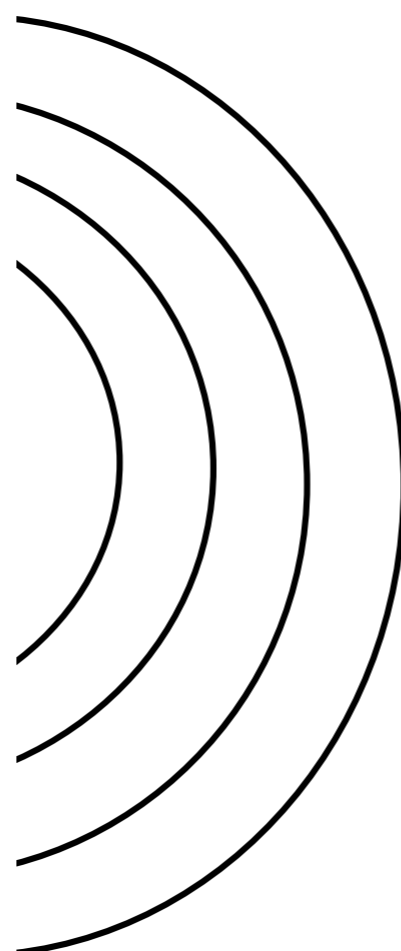
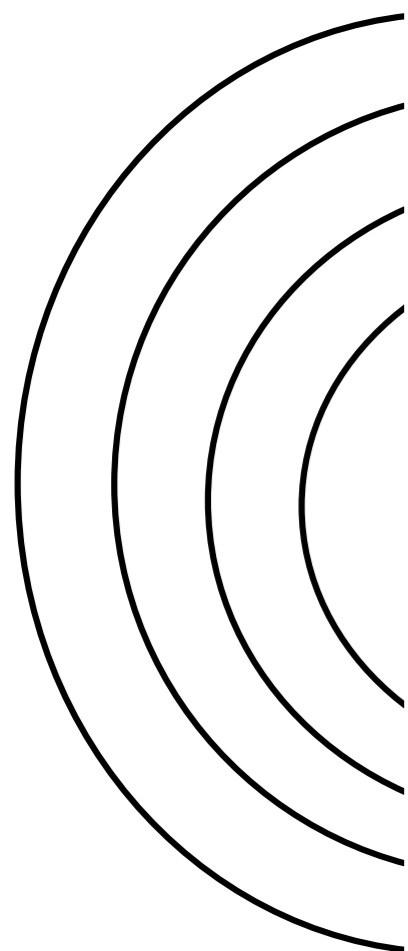
De forskellige profiler som kvartershusene skal have, kan være mere eller mindre stedsspecifikke – med andre ord; de kan have relation til deres nærmiljø i større eller mindre omfang.

Her har vi opstillet et eksempel på hver af de to yderpunkter i profil-spektret; på den ene fløj er kvartershuset med en ikke-stedsspecifik profil; >BØRNEBØRN & -VENNER<, hvor aktiviteter og arrangementer som oftest foregår indendørs. På modsatte fløj er kvartershuset med en stedsspecifik profil; >SEJL- & ROKLUB<, som qua sin profil er afhængig af sin beliggenhed. Altså kan aktiviteterne i kvartershuset >SEJL- & ROKLUB< ikke foregå i kvartershuset >BØRNEBØRN & -VENNER<, hvorimod det modsatte er muligt.

profil-spektrum

>Fællesskaber. Allerede i dag findes der mange former for fællesskaber på internettet. Netop dets evne til at samle folk, der lever langt fra hinanden, men har en eller anden fælles interesse, er meget karakteristisk for internettet. Bredbåndsinternettet vil kunne forstærke dette, fordi man vil have mulighed for at kommunikere på flere forskellige måder.<

Citat fra bogen; >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institut for Fremtidforskning – 2002.

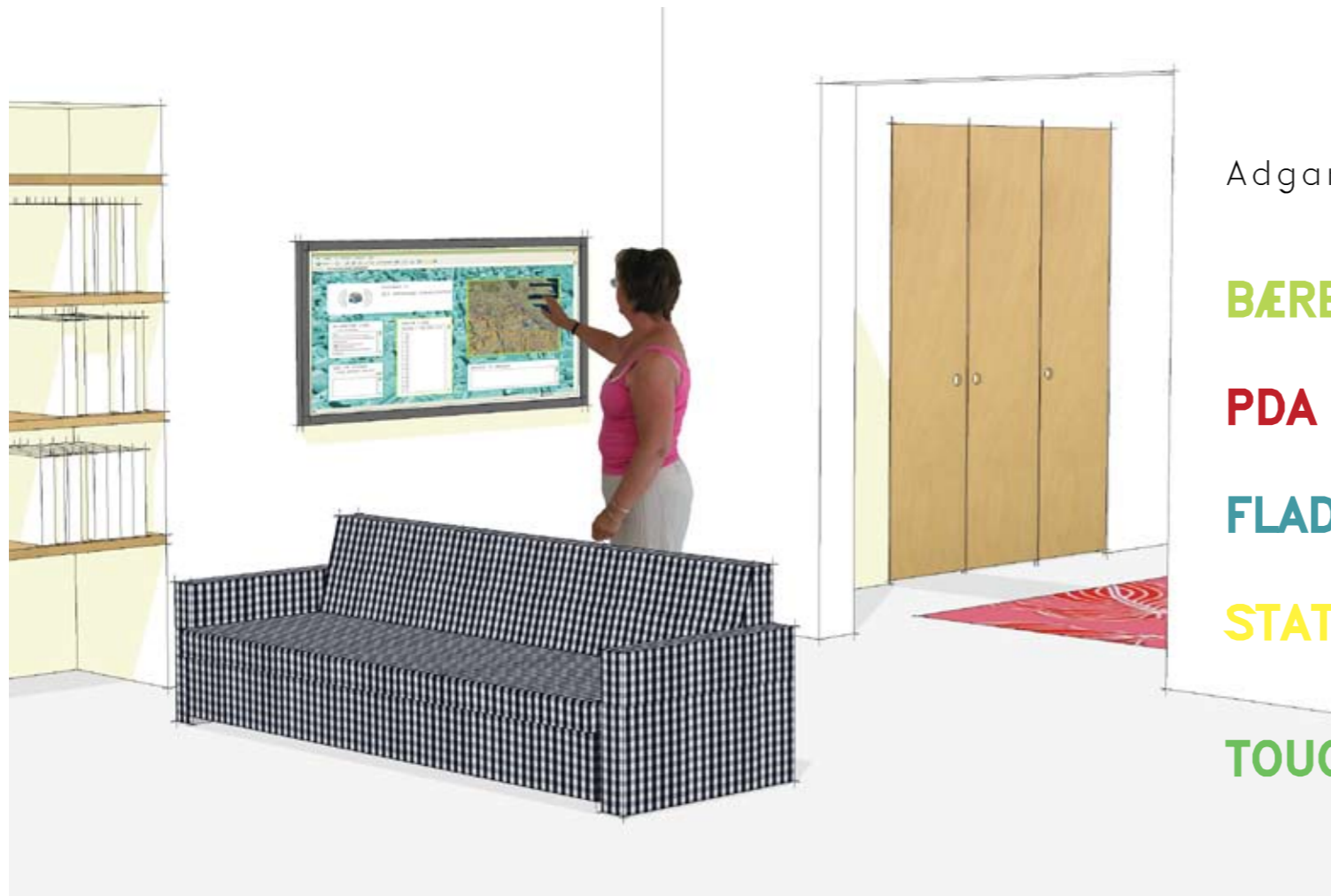

>DET VIRTUELLE KVARTERSHUS<

Samler seniortilbud og skaber forbindelser mellem seniorer på tværs af kvarterer og bydele og giver mulighed for at kontakter kan etableres og interessefællesskaber opstå. It-delen skal derfor være et værktøj, der kan hjælpe med at knytte menneskelige kontakter og ikke en erstatning herfor.

På de følgende sider er tankerne bag >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< forsøgt mere konkret illustreret.

>[www...](#)< en seniorportal

Adgangen til >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< sker via...

BÆRBAR COMPUTER – på familiebesøg, i sommerhuset m.m.

PDA OG TELEFON – lille og handy, når man er på farten

FLADSKÆRM – hjemme i egen bolig, som TV eller computer

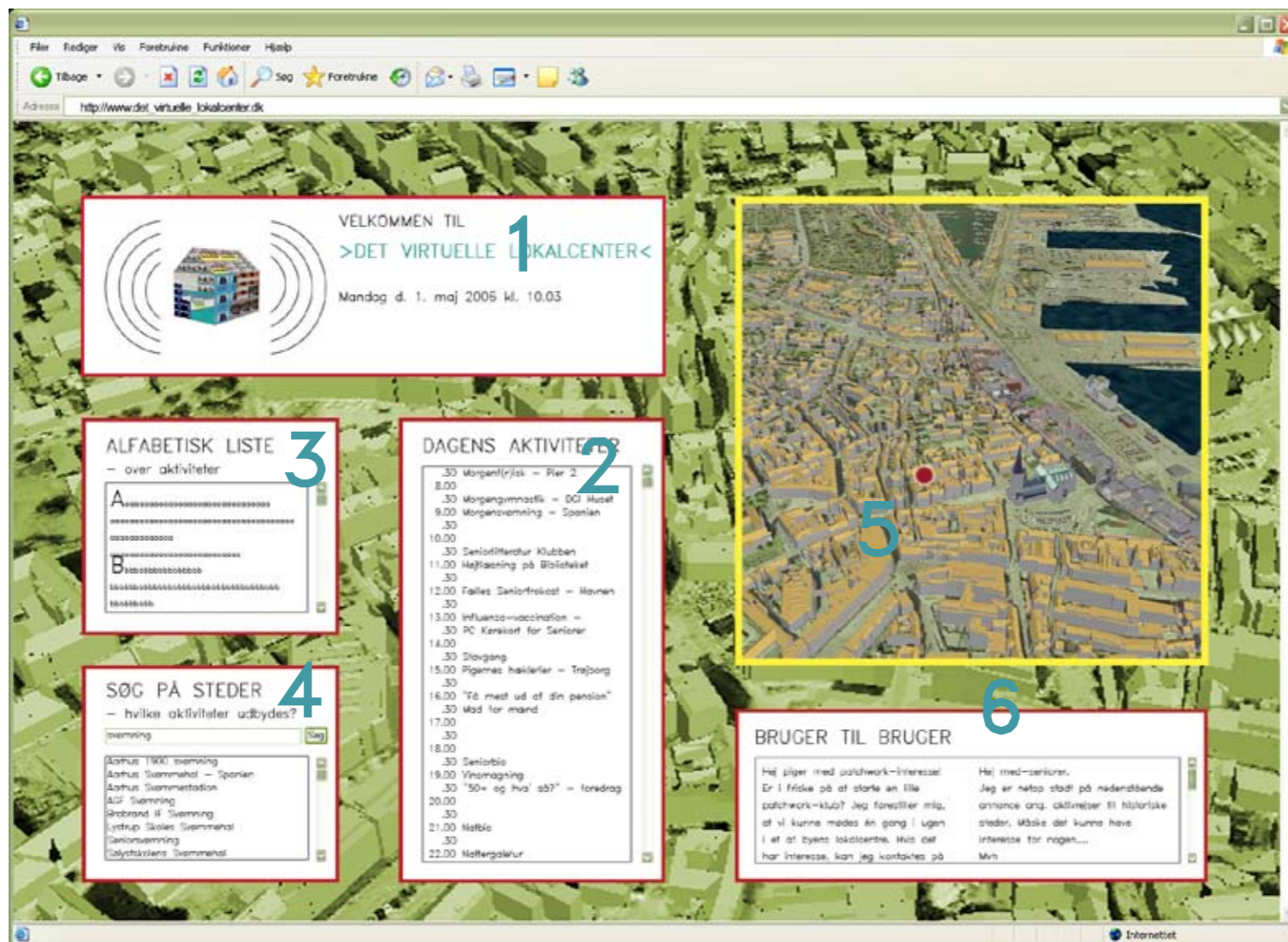
STATIONÆR PC – i egen bolig

TOUCHSCREEN-SKÆRME – i alle kvartershuse

(net)adgang til >det virtuelle kvartershus<

>Derfor kan vi ikke svare på, om ældre mennesker i dag anvender teknologi. I stedet kan vi svare på, hvordan forskellige ældre mennesker har forskellige muligheder for at integrere informationsteknologien i deres dagligliv. Eller mere præcist, hvordan teknologien kan være en støtte og styrke i udlevelsen af den livsform, man som mennesker bærer med sig – også ind i alderdommen.<

Citat fra bogen; >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institutet for Fremtidforskning – 2002.

Dette er et forslag til en hjemmesideopbygning af >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS<.

Når man entréer >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< bliver man budt velkommen(1) med en præsentation af >DAGENS AKTIVITETER<(2), og får derefter mulighed for at søge på en bestemt aktivitet(3) eller et specifikt sted(4) for afholdelse af aktiviteter.

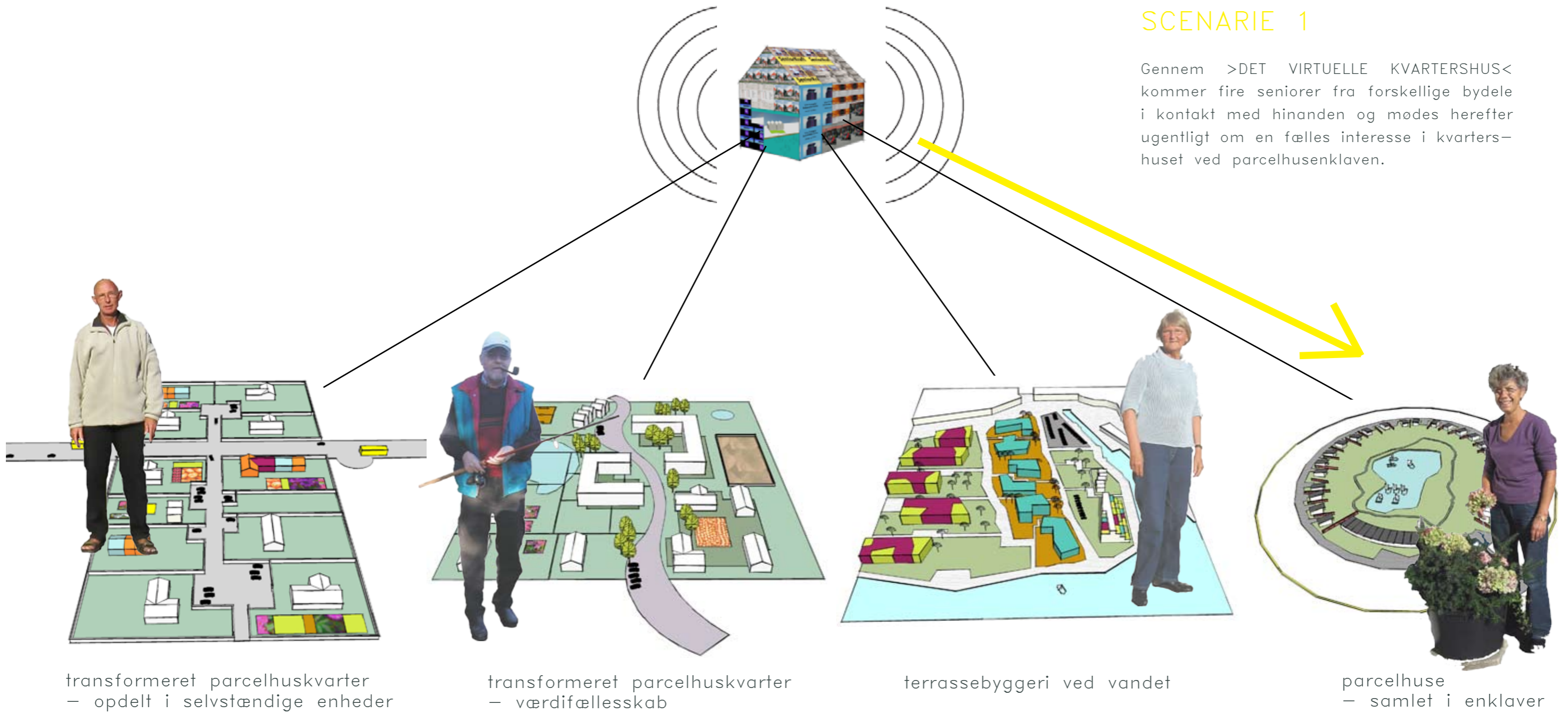
En 3D-bymodel(5) fungerer som en slags Krak-kort, hvor en blinkende prik viser, hvor den søgte aktivitet eller det søgte sted er placeret. Derudover kan man >gå på opdagelse< rundt i byen.

Feltet >BRUGER TIL BRUGER<(6) giver mulighed for udveksling af tips og idéer mellem brugerne af >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< .

>www.det_virtuelle_kvartershus.dk<

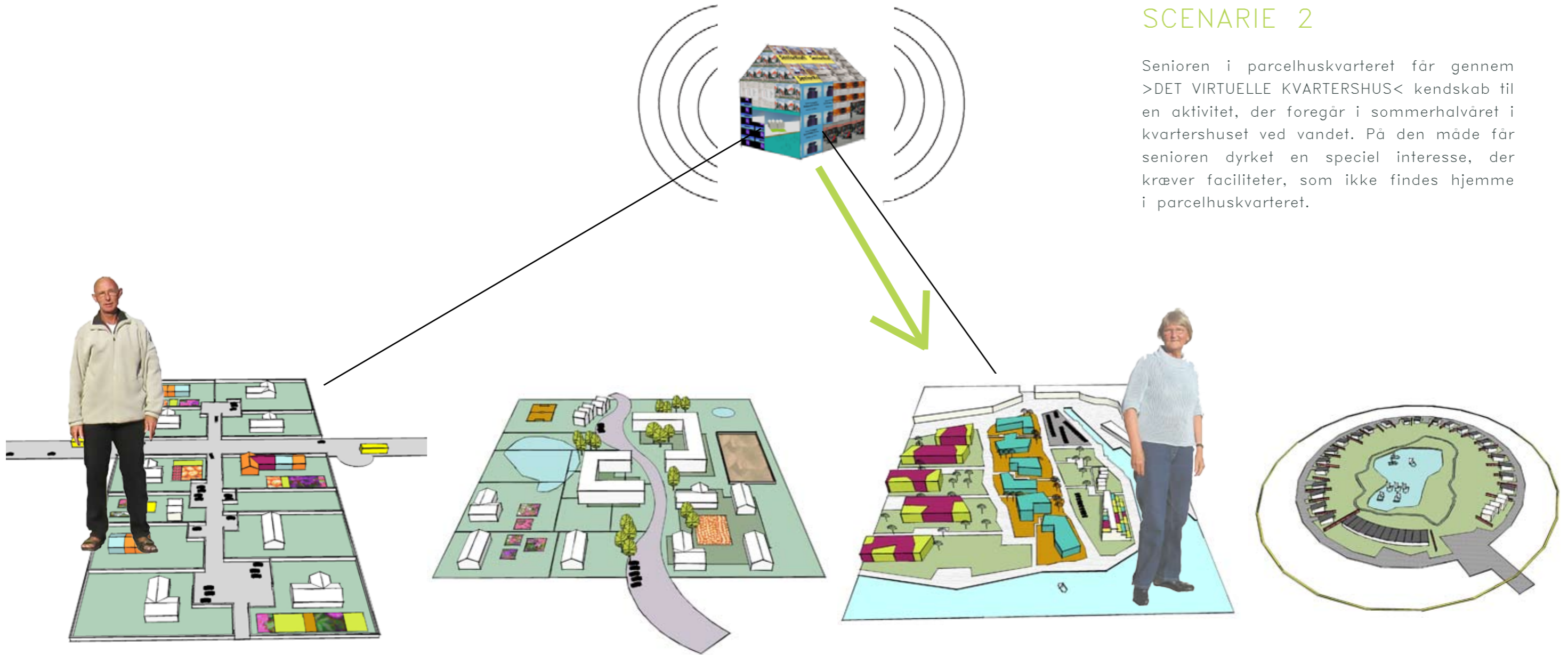
SCENARIO 1

Gennem >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< kommer fire seniorer fra forskellige bydele i kontakt med hinanden og mødes herefter ugentligt om en fælles interesse i kvartershuset ved parcelhusenklaven.

SCENARIO 2

Senioren i parcelhuskvarteret får gennem >DET VIRTUELLE KVARTERSHUS< kendskab til en aktivitet, der foregår i sommerhalvåret i kvartershuset ved vandet. På den måde får senioren dyrket en special interesse, der kræver faciliteter, som ikke findes hjemme i parcelhuskvarteret.

transformeret parcelhuskvarter
– opdelt i selvstændige enheder

transformeret parcelhuskvarter
– værdifællesskab

terrassebyggeri ved vandet

parcelhuse
– samlet i enklaver

>Organisering af interessegrupper og netværk, lokalt og globalt... Folk med særinteresser, der tidligere var spredte og få kan via internettet samle sig og tale med én stemme og handle, som var de én samlet gruppe.<

Citat fra bogen; >Ung teknologi og gamle mennesker – en livsformsbaseret analyse af ældres it-brug< udgivet af Institutet for Fremtidforskning – 2002.

